

Indokolás:

A Polgári Törvénykönyvről szóló – az Öröklési szerződés megkötésének időpontjában hatályos – 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban régi Ptk.) 629. § (1) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezett, hogy

az írásbeli magánvégrendelet (és ennek megfelelően a 656. § alapján az öröklési szerződés is) alaki szempontból – többek között – abban az esetben érvényes, ha a végrendeletet az azt két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy - ha azt már aláírta – akkor az aláírását két tanú előtt magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben „a tanúk is - e minőség feltüntetésével – aláírják”.

A tanúkra vonatkozó egyéb rendelkezést a Ptk. az írásbeli magánvégrendelet és az öröklési szerződés tekintetében *nem* tartalmaz.

A Polgári Törvénykönyvről szóló – jelenleg hatályos – 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) 7: 17. § (1) bekezdésének b) pontja a fentiekről ugyanúgy rendelkezik, mint ahogyan a régi Ptk. rendelkezett.

(A régi Ptk. és az új Ptk. rendelkezései között e tekintetben csak annyi a különbség, hogy az új Ptk. a végrendeletet az alaki szempontból már – a tanúk jelenléte nélkül – aláírt végrendeletén a végrendeletet aláírásának utólagos elismeréséhez a tanúk „együttes jelenlétét” is előírja. Ennek a különbségnek azonban alkotmányjogi panaszunk szempontjából semmiféle jelentősége nincs.)

A Kúria Polgári Kollégiumának Jogegységi Tanácsa a 2012. évi november 12. napján meghozott **3/2012. PJE számú jogegységi határozatában** (a továbbiakban: **Jogegységi határozat**) a következőképpen rendelkezik:

„A végrendelet tanújának az okiratot a rá jellemző szokásos módon kell aláírnia. A tanú aláírását sem neve kezdőbetűjének feltüntetése, sem olvashatatlan írásjel vagy a tanú ügyvédi bélyegzőjének a használata nem pótolja. **A tanú személyének magából az okiratról megállapíthatónak kell lennie.**”

A Jogegységi határozat:

- **első mondata teljes összhangban van a régi Ptk. 629. § (1) bekezdésének b) pontjában foglalt rendelkezéssel, annak helyes értelmezését világítja meg;**
- **második mondata is tekinthető a Ptk. 629. § (1) bekezdésének b) pontjában foglalt rendelkezés kicsit részletesebb értelmezésének;**
- **a harmadik mondata** („A tanú személyének magából az okiratról megállapíthatónak kell lennie.”) azonban semmiképpen sem értelmezés, hanem **új normának a meghatározása**: az írásbeli magánvégrendelet és az öröklési szerződés igen szigorú és – hiányuk esetén nagyon súlyos következményekkel járó – alaki érvényességi feltételeinek a kiegészítése még egy további feltétellel. Erre pedig csak jogszabályban van lehetőség. A Kúria azonban nem jogalkotó szerv, és a jogegységi határozat nem jogszabály.

A Ptk. **taxatív**e és **kötelező jelleggel** meghatározza az írásbeli magánvégrendelet (és ezzel azonosan az öröklési szerződés) **alaki érvényességi feltételeit**, melyek köre ezáltal csak és kizárólag jogalkotásra feljogosított szerv által bővíthető. Ezeknek a feltételeknek a hiányával szemben nincs helye bizonyításnak és e feltételek hiánya kizárja az örökhagyó valódi szándékának („favor testamenti”) értékelését és vizsgálatát is. Már ezekből is következik, hogy **nincs lehetőség – jogszabályi rendelkezés nélkül – további érvényességi feltételek meghatározására**. Ugyanígy szerintünk - ebből is következtethetően – még arra sem lenne jogi lehetőség, hogy a Kúria az írásbeli magánvégrendelet és az öröklési szerződés Ptk.-ban tételesen és kötelező erővel meghatározott, és szigorú következményekkel járó feltételeit akár kiterjesztően, akár megszorítóan értelmezze. Itt azonban nem kiterjesztő vagy megszorító értelmezés történt, hanem új norma, új – további – kötelező érvényességi feltétel megkövetelése a Jogegységi határozatban.

Az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésének első mondata szerint:

„**Általánosan kötelező magatartási szabályt** az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett **jogszabály állapíthat meg.**”

Az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése értelmében:

„**Jogszabály** a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”

Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint:

„A bíróságok **igazságszolgáltatási** tevékenységet látnak el.”

Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint pedig:

„A Kúriabiztosítja a bíróságok **jogalkalmazásának egységét**, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.”

A jogértelmezés alapszabálya az, hogy az csak a **jogszabály tartalmának feltárását** célozhatja, nem vezethet a jogszabály tartalmának módosításával új szabály meghatározására.

Egy jogegységi határozat olyan speciális normatív aktus, amely a bíróságokra közvetlenül, a jogalanyokra közvetetten kötelező, de **jogszabálynak nem tekinthető**.

A Kúria nem jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv, a Kúria jogegységi határozata pedig nem jogszabály. A Kúria nem jogosult tehát új alaki érvényességi feltétel meghatározására, így 3/2012. PJE számú jogegységi határozata az Alaptörvénybe ütközik.

A Jogegységi határozat az indokolásában utal a jogegységi indítvány – szerintünk is igen világos és helyes – érvelésére, amely szerint „sem a Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontjának nyelvtani értelmezéséből, sem pedig a jogintézmény rendeltetéséből nem vonható le olyan következtetés, hogy az aláírás szokásos módjának csak a családi és utónév együttes használata felelne meg. A végrendelet alaki kellékeinek ilyen megszorító értelmezése esetén figyelmen kívül marad az a tapasztalati tény, **hogy az emberek a mindennapi életben a legkülönbözőbb aláírás-módokat használják.**”

Ehhez azt szeretnénk hozzáfűzni, hogy nemcsak a jelen korunkban, hanem **évszázadok óta** már (és valószínűleg itt „évezredet” is mondhatnánk) **háromféle aláírás létezik: az olvasható, a nehezen olvasható és az olvashatatlan aláírás** (amely utóbbi természetesen nem azonos a kézjeggyel, a szignóval). Mindezt egyértelműen így is ismeri a jogkövető állampolgárok mindegyike. De mindez – tehát az, hogy mind a háromféle aláírás létezik, és hogy mind a három félét egyaránt aláírásnak tekintik az emberek – akár történelmi, akár statisztikai tényekkel is bizonyítható. Tekintve, hogy a Ptk. nem differenciál olvasható és olvashatatlan aláírás között – a **jogbiztonság és ezen keresztül a jogállamiság szempontjából** is – lényeges az, hogy sem az írásbeli magánvégrendelet, sem pedig az öröklési szerződés létrehozásánál jogunk nem kíván meg ügyvédi közreműködést. Tehát a jogegységi határozat alapján olyan dologról kellene pontosan tudnia, és olyan követelmény szerint kellene eljárnia a végrendelező vagy öröklési szerződést kötő egyszerű állampolgárnak, amely a jogszabályokban nem olvasható, természetes ismereteivel ellentétes, és amelyen a Kúria (korábban a Legfelsőbb Bíróság) ítélkező tanácsai érdemben vitatkoztak, és egymásétól eltérő álláspontokat foglaltak el. Ha ezekből a Jogegységi határozatban rögzített – ismételjük: a jogszabályokban nem szereplő és a közfelfogásban évszázadok óta és mai is másként létező – értelmezést a végakarata kifejezni kívánó egyszerű állampolgár nem ismeri, akkor a végakarata érvénytelen, nem érvényesül.

Itt hivatkozunk arra, hogy az Alaptörvény B) cikke szerint:

„Magyarország független, demokratikus **jogállam.**”

A Jogegységi határozat az indokolásában utal arra, hogy a tanúnak az írásbeli magánvégrendeletet (és ennek megfelelően az öröklési szerződést is) „**a rá jellemző, általa rendszeresen alkalmazott, szokásos névformát és írásképet tartalmazó**” aláírásával kell ellátnia. Ehhez a szerintünk is helyes és aggálytalan mondatához azonban **hozzáteszi, hogy az aláírásnak „legalább olyan mértékben olvashatónak** kell lennie, hogy abból a tanú személye kideríthető legyen”. Ennek a legkívánatosabb módszere az, hogy ne aláírja az adott dokumentumot, hanem a nevét írja oda, ami viszont egyébként nem az ő aláírása. Ebben az esetben viszont az aláírása a jogszabály, tehát a Ptk. alapján érvénytelen, mivel a Ptk. a tanúnak nem a saját kezével odaírt nevét, hanem az aláírását kívánja meg alaki érvényességi feltételként.

A Jogegységi határozat azt is említi, hogy ha az aláírás nem olvasható, akkor az aláíró írja oda a lakcímét is. Ez persze önmagában megoldaná a problémákat, de ilyen „további feltétel” – szintén - sem a régi, sem az új Ptk.-ban nem szerepel.

A Kúria nem csak hatáskörét lépte túl a Jogegységi határozat megalkotásával, de számtalan alapjogot is megsértett benne. A továbbiakban arra mutatunk rá, hogyan sértett a jogegységi határozat alkotmányos jogokat.

Az Alaptörvény XII. fejezetében deklarált **alapvető jogokra és kötelezettségekre** vonatkozó szabályokat (csak és kizárólag) törvény állapíthat meg.
Az alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján:

„Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

Tehát alapvető jogot **kizárólag törvény korlátozhat.**

Azáltal, hogy a jogegységi határozat további alaki feltételt határozott meg az öröklési szerződés érvényességi kellékeként, nem csak hatáskörét lépte túl, hanem alkotmányos jogokat is megsértett:

Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján:

„Mindenkinek joga van a **tulajdonhoz és az örökléshez.**”

A tulajdonhoz való jog nem csak tételesen felsorolt alapjog, hanem az emberi méltóságból is levezethető jogosultság, mivel az egyén számára cselekvési autonómiát biztosít, emiatt védelmet érdemel.

A tulajdonhoz való jog magában foglalja – többek között - a tulajdonnal való rendelkezés jogát is.

Az örökhagyó a halála esetére rendelkezett a tulajdonát képező ingatlannal, amely rendelkezési jogát – eltérő törvényi rendelkezés hiányában - sérti a hivatkozott jogegységi határozat.

Mint ahogy azt fentebb már írtuk, Alaptörvénye szerint Magyarország demokratikus jogállam, ezért berendezkedésében az egyes hatalmi ágak elkülönültek és egymást ellenőrzik, amihez az Alaptörvény szervezetrendszer határoz meg. A korábbi Alkotmánnyal ellentétben – amely nem mondta ki konkrétan - Magyarország Alaptörvénye C) cikkének (1) bekezdése már egyértelműen ki is mondja, hogy:

„A magyar állam működése a **hatalom megosztásának elvén** alapszik.”

A klasszikus hatalmi triász a jogalkotás, a végrehajtás, és az igazságszolgáltatás.

A hatalommegosztás gyakorlati érvényesülését biztosító módszer az egyes hatalomgyakorló szervezetek hatáskörének pontos, kizárólagos és feltétlen meghatározása.

Ezek alapján a Kúria - mint az igazságszolgáltatás szerve – a fentebb hivatkozott alaptörvényi rendelkezés értelmében, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz, mellyel a jogalkalmazás egységét hivatott biztosítani.

Az Alkotmánybíróság korábban már az Alkotmány alapján kimondta a Legfelsőbb Bíróság 3/2004. BJE büntető jogegységi határozata megsemmisítése kapcsán azt, hogy a jogértelmezés nem vezethet a jogszabály tartalmának módosításával új jogszabály meghatározására, ugyanis ez sérti a hatalmi ágak megosztásának elvét. (42/2005. (XI.4.) AB határozat)

A fentiekre tekintettel álláspontunk szerint a Kúria 3/2012. PJE számú jogegységi határozatának harmadik mondata **alaptörvény-ellenes**, ezért kérjük, hogy t. Alkotmánybíróság kérelmünknek megfelelően határozzon.

Az Alkotmánybíróság hatásköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c), illetve d) pontján, valamint az Abtv. 26. (1) bekezdésén, illetve 27. §-án alapul.

Nyilatkozunk, hogy jelen ügyben a jogorvoslati lehetőségeket kimerítettük. A Fővárosi Törvényszék másodfokú ítéletét 2014. december 29. napján vettük kézhez.

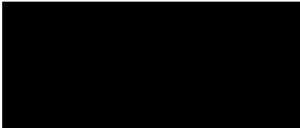
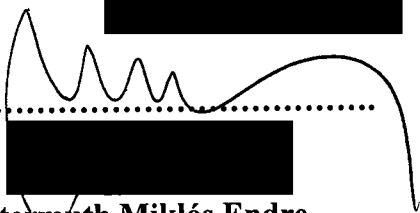

Nyilatkozunk továbbá, hogy a Kúriához felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtottunk be. Perújítási eljárás nincsen folyamatban.

Kérjük a t. Alkotmánybíróságot, hogy a Budai Központi Kerületi Bíróság 24.P.21.476/2013/17. számú ítéletének végrehajtását az Abtv. 54. § (4) bekezdése alapján felfüggeszteni szíveskedjen.

Ügyfelünk hozzájárul adatai nyilvános kezeléséhez, az ügyfelünk által aláírt vonatkozó nyilatkozatot 4. szám alatt mellékeljük.

Budapest, 2015. február 24.

Tisztelettel,

.....

**Gutermuth Miklós Endre
jogi képviseletében**

.....

**Gutermuth Miklós Endre
jogi képviseletében**

Mellékletek:

1. *Ügyvédi meghatalmazás*
2. *A Budai Központi Kerületi Bíróság 24.P.21.476/2013/17. számú ítélete*
3. *A Fővárosi Törvényszék 43.Pf.637.224/2014/4. számú ítélete*
4. *Gutermuth Miklós Endre nyilatkozata adatai kezeléséről*